

ТАНИЛЦУУЛГА

Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны
тухай хуулийн төслийн талаар

Аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль, Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуульд төлбөрт таавар, бооцоот тоглоомын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд олгохоор заасан байдаг. Үүний дагуу Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2002 оны 192 дугаар тушаал болон 2003 оны 155 дугаар тушаалын хавсралтаар “Төлбөрт таавар, бооцоот тоглоомын үйл ажиллагаа явуулах журам”-ыг баталж, мөрдүүлж байсныг 2008 онд Захиргааны ерөнхий хууль батлагдсанаар хүчингүй болгосон. Учир нь Захиргааны ерөнхий хуульд нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээний акт батлах бол акт батлах эрх олгосон хуулийн зохицуулалттай байх шаардлага тавьсан бөгөөд ийм заалт байхгүй байгаа тул журмыг шинэчлэн батлах эрх зүйн үндэслэл байгаагүй.

Улсын дээд шүүхийн 2006 оны “Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн зарим зүйл, заалтыг тайлбарлах тухай” 35 дугаар тогтоолд “казиногийн үйл ажиллагаа эрхлэх” гэдгийг тайлбарласантай холбогдуулан Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2006 оны 145 дугаар тушаалаар тухайн үед үйл ажиллагаа явуулж байсан нийт 143 аж ахуйн нэгжүүдийн тусгай зөвшөөрлийг хүсэлтээр нь, хууль зөрчсөн, тусгай зөвшөөрөлд заасан үйл ажиллагаагаа эрхлээгүй, тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дууссан гэх мэт шалтгаанаар хүчингүй болгосон. Төлбөрт таавар, бооцоот тоглоомыг казиногийн тоглоомоос ялгасан хуулийн тодорхойлолт байгаагүй тул казиногийн тоглоомонд хамаарах үйл ажиллагаанд тусгай зөвшөөрөл олгохоос сэргийлэн төлбөрт таавар, бооцоот тоглоомын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг үүнээс хойш олгоогүй байна.

Хэдийгээр хууль, журамд “төлбөрт таавар”, “бооцоот тоглоом” гэж заасан байдаг хэдий ч эдгээрийг хооронд ялгаж заагаагүй, ижил утгатайгаар хэрэглэсэн байдаг тул хуулийн төсөл боловсруулахдаа нэр томъёог үгийн утгыг харгалзан “бооцоот таавар” гэж өөрчиллөө.

Мөн Аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль, Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуульд эд мөнгөний хонжворт сугалаа эрхлэх үйл ажиллагааг мөн тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр эрхэлж болохоор заасан. Үүний дагуу Сангийн сайдын 2006 оны 434 дүгээр тушаалаар “Эд мөнгөний хонжворт сугалаа гаргах журам”-ыг мөн баталж мөрдүүлж байсан боловч тус журмыг батлах эрх олгосон хуулийн заалт байхгүй тул Захиргааны ерөнхий хууль дагаж мөрдөгдсөнөөр тус журмыг хүчингүй болгосон.

Иймд тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр үйл ажиллагаа явуулахыг хуулиар зөвшөөрсөн хэдий ч нарийвчилсан зохицуулалт шаардлагатай байгаа дээрх үйл ажиллагаануудыг зохицуулахаар Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны тухай хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Нэгдүгээр бүлэг: Нийтлэг үндэслэл

Хуулийн төслийн зорилтыг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт мөрийтэй тоглоомын үйл ажиллагаа эрхлэх нийтлэг зохицуулалтыг бий болгох, бооцоот таавар, хонжворт сугалааны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох,

хүчингүй болгох, үйл ажиллагааг зохицуулах, хяналт тавих, бооцоот таавар, хонжворт сугалаанд оролцогчийн эрх ашгийг хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулах гэж тодорхойлсон.

Харин бизнесийн үйл ажиллагаагаа идэвхжүүлэх, хэрэглэгчээ урамшуулах зорилгоор үнэ төлбөргүйгээр сугалааны эрх олгох, хэрэглэгчид дундаас хонжворт сугалааны азтан шалгаруулж, хонжвор олгох, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн дагуу явуулах сугалаатай холбоотой үйл ажиллагаа уг хуулийн зохицуулалтад хамаарахгүй байхаар боловсруулсан.

Хоёрдугаар бүлэг: Мөрийтэй тоглоомын үйл ажиллагааны нийтлэг зохицуулалт

Хуулийн төсөлд казино, бооцоот морин уралдаан, бооцоот таавар, хонжворт сугалааг нийтэд нь мөрийтэй тоглоомын үйл ажиллагаанд хамааруулсан бөгөөд эдгээр 4 төрлийн үйл ажиллагаанд баримтлах нийтлэг зохицуулалтыг энэ хуулийн төсөлд тусгасан.

Мөрийтэй тоглоомын үйл ажиллагаа эрхлэгч нь мөрийтэй тоглоомыг шударга ил тод, хариуцлагатай явуулах, хонжворыг шударгаар тооцоолж, оролцогчид даруй олгох, нийгэмд үүсгэж болзошгүй сөрөг үр дагавраас сэргийлэх, олон нийтийг мөрийтэй тоглоомонд донтохоос хамгаалах зэрэг нийтлэг зарчмыг баримтлахаар зохицуулсан.

Мөн бага насны хүүхдийг мөрийтэй тоглоомын хэрэгсэл болгох нь нийгмийн дэг журамд нийцэхгүй гэж үзэн 14 насанд хүрээгүй хүний оролцсон үйл явдал (спортын, урлагийн уралдаан, тэмцээн гэх мэт)-д бооцоот таавар зохион байгуулах, 18 насанд хүрээгүй хүнийг тоглуулах, мөрийтэй тоглоомыг олон нийтэд сурталчлах, дээрх үйл ажиллагааг сургууль, цэцэрлэгийн орчинд явуулахыг нийтлэг байдлаар хориглосон.

Гуравдугаар бүлэг: Бооцоот таавар зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл

Тус бүлэгт Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээрээс бооцоот тааврын үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгохтой холбоотой харилцааг зохицуулахаар боловсруулсан.

Тухайлбал, Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдсан хуулийн этгээдэд бооцоот таавар зохион байгуулах тусгай зөвшөөрлийг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн 10 жилийн хугацаагаар олгохоор, дээрх хугацаанд тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг зөрчөөгүй бол анх олгосон хугацаагаар сунгахаар тусгасан. Тусгай зөвшөөрөл хүсэгч хуулийн этгээд нь 1 тэрбум төгрөгийн өөрийн хөрөнгөтэй (үүнд зориулалтын дагуу тохижуулсан ажлын байртай байх) байхаар тусгасан. Мөн бооцоот таавар зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид үйл ажиллагаагаа хэвийн эрхлэхэд хүрэлцэхүйц хангалттай хэмжээний хөрөнгийн эх үүсвэртэй байх, уг эх үүсвэр нь хууль ёсны байх, цахим бооцоот таавар зохион байгуулахад ашиглах мэдээлэл, технологийн дэд бүтэц нь тасралтгүй, найдвартай ажиллах, аюулгүй байдлыг хангасан байх, Монгол Улсад байршилтай сервертэй, мэргэшсэн хүний нөөцтэй байх зэрэг шаардлагуудыг тавьсан. Бооцоот тааврыг зохион байгуулах үйл явдал нь мөрийтэй тоглоомын зөвлөлийн баталсан жагсаалтад заасан үйл явдал байхаар тусгасан буюу жагсаалтаар зөвшөөрөөгүй үйл явдалд бооцоот таавар зохион байгуулахыг хориглосон.

Зөвлөл нь бооцоот таавар зохион байгуулагчид тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлага, хуульд заасан үүргээ зөрчсөн тохиолдолд зөрчлийг арилгах албан шаардлага өгөх бөгөөд албан шаардлагыг хугацаанд нь биелүүлээгүй бол гурван сарын хугацаагаар түдгэлзүүлж, дээрх хугацаанд зөрчлийг арилгаагүй нь тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох үндэслэл болохоор зохицуулсан.

Бооцоот тааврын зохион байгуулагч нь Зөвшөөрлийн тухай хуульд зааснаас гадна бооцоот үйл явдал, бооцоот тааврын үр дүнд шударга бусаар нөлөөлж, тоглогчийн бооцоог алдуулсан нь тогтоогдсон зэргийг ноцтой зөрчилд тооцож тусгай зөвшөөрлийг авахдаа хуурамч бичиг баримт бүрдүүлсэн нь тогтоогдсон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг удаа дараа буюу ноцтой зөрчсөн, татвар, суутган татварыг хуульд заасны дагуу төлөөгүй нь тогтоогдсон бол тусгай зөвшөөрлийг цуцлахаар тусгаж, тусгай зөвшөөрлийг олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгохтой холбоотой журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлахаар тус тус тусгалаа.

Дөрөвдүгээр бүлэг: Хонжворт сугалаа зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл

Хуулийн төслийн уг бүлгээр Монгол Улсын нутаг дэвсгэр хонжворт сугалааны үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгохтой холбоотой харилцааг зохицуулахаар боловсруулав.

Хонжворт сугалаа зохион байгуулах тусгай зөвшөөрлийг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдсан хуулийн этгээдэд 10 жилийн хугацаагаар олгох бөгөөд хонжворт сугалаа зохион байгуулагч нь 500 сая төгрөгөөс доошгүй хэмжээний өөрийн хөрөнгөтэй (үүнд өөрийн өмчийн ажлын байртай байх) байхаар, мөн дээрх хугацаанд тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг зөрчөөгүй, зөрчил гаргаагүй бол анх олгосон хугацаагаар сунгахаар тусгасан. Хонжворт сугалаа нь азтан болсон эсэхээ сугалааны тасалбар авсан даруй мэдэж, хонжвороо авах боломжтой, сугалааны тохирлын өдөр сугалааны азтанг шалгаруулснаар хонжвороо авах боломжтой, эсхүл тэдгээрийн холимог төрөлтэй байхаар тусгав.

Түүнчлэн хонжворт сугалаа зохион байгуулагчид сугалааны тасалбарын борлуулалтын нийт орлогын 55-аас доошгүй хувийг сугалааны хонжворт олгох, сугалаанд оролцогчдоос төвлөрүүлсэн орлогын хөрөнгийн тодорхой хэсгийг хонжворт сугалаа зохион байгуулагч банкны тусгайлсан дансанд байршуулах зэрэг шаардлагуудыг тусгаж, Хонжворт сугалаа зохион байгуулах үйл ажиллагаатай холбоотой журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлахаар заасан.

Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх үндэслэл, хугацаа, тусгай зөвшөөрлийг сэргээх, хүчингүй болгох нөхцөл зэрэг зохицуулалт нь бооцоот тааварт тусгасан заалттай ижил байхаар тусгалаа.

Тавдугаар бүлэг: Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, оролцогч

Тус бүлэгт тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн эрх, үүрэг болон бооцоот тоглоом, хонжворт сугалааны оролцогчид тавигдах шаардлага, төлөх татварыг нийтлэг байдлаар зохицуулсан.

Тухайлбал, хуульд заасан нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажилласан бол тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгуулах эрхтэй байхаар, үйл ажиллагааг

шударга, ойлгомжтойгоор зохион байгуулах, эрсдэлийн талаарх мэдээллийг ойлгомжтойгоор мэдэгдэх, оролцогчийн хөрөнгө, бичиг баримтыг барьцаалж тоглуулахгүй байх, хонжворыг оролцогчид даруй олгох, тоглогчид зээл олгож үйл ажиллагаанд оролцуулахгүй байх, гомдлыг шийдвэрлэж хариу өгөх, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьцаа эзэмшигч, гүйцэтгэх удирдлага өөрчлөгдөх бүр мэдэгдэж, тухайн этгээд зохимжтой этгээдийн шалгуурыг хангаж байгааг нотолж, зөвшөөрөл авах зэрэг үүргийг тусгалаа. Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны оролцогч нь 18 насанд хүрсэн байх бөгөөд дотоод мэдээлэл эзэмшигч этгээд дотоод мэдээллийг ашиглаж бооцоот тааварт оролцохыг хориглохоор тусгав.

Бооцоот таавар, хонжворт сугалаа зохион байгуулах үйл ажиллагаанаас олсон орлогод бооцоот таавар, хонжворт сугалааны нийт орлогоос хонжворт олгосон дүнг хассан дүнгийн 30 хувиар Онцгой албан татвар ногдуулах бөгөөд ААНОАТ, НӨАТ-аас чөлөөлсөн. Тоглогчийн хонжворын орлогод хонжворын 20 хувьтай тэнцэх хэмжээний Хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулахаар заасан.

Зургаадугаар бүлэг: Мөрийтэй тоглоомын асуудал хариуцсан зөвлөл

Мөрийтэй тоглоомын үйл ажиллагаанд хяналт тавих, зохицуулах ажлыг улсын хэмжээнд зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий орон тооны бус мөрийтэй тоглоомын зөвлөлийн үйл ажиллагааг хуулийн төсөлд тусгасан бөгөөд уг зөвлөл нь бооцоот таавар зохион байгуулж болох үйл явдлын жагсаалт, мөрийний дээд хэмжээг батлах, тоглогчдоос цаасаар болон цахимаар гомдол хүлээн авах, шийдвэрлэх, гомдлыг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх, тохиромжтой этгээдийн шалгуур зэрэг зарим дүрэм, журам батлах зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр тусгаад байна.

Зөвлөл нь (орон тооны бус) дарга, 4 гишүүнтэй байх бөгөөд Зөвлөлийн гишүүнийг санхүүгийн, шударга өрсөлдөөн, аялал жуулчлалын болон цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний тус тус санал болгосноор, Зөвлөлийн даргыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний санал болгосноор Засгийн газар 4 жилийн хугацаатай томилохоор заасан. Зөвлөл нь орон тооны ажлын албатай, Ажлын алба нь улсын байцаагчтай байх бөгөөд Зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журам, Ажлын албаны орон тооны дээд хязгаарыг Засгийн газар тус тус батлахаар тусгав.

Бооцоот таавар, хонжворт сугалаа зохион байгуулах үйл ажиллагааны талаар иргэн, хуулийн этгээдээс гомдол ирсэн тохиолдолд төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт хийх бөгөөд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид хүргүүлсэн хугацаатай албан шаардлагын биелэлтийг шалгах зорилгоор гүйцэтгэлийн хяналт шалгалт хийхээр зохицуулав.

Долдугаар бүлэг: Бусад

Уг бүлэгт Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлагыг тусгаж, хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Хөдөлмөрийн тухай хууль, Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэхээр, хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэхээр тусгалаа.

Эдгээр үйл ажиллагааг хууль, журмын зохицуулалтгүйгээр эрхлэх нь нийгмийн дэг журам, хүүхдийн эрх, оролцогчийн эрхийг зөрчих тул үйл ажиллагааг тодорхой нөхцөл, шаардлага, хяналтын дор, онцгой татвартайгаар

эрхлэх нь зохистой гэж үзлээ. Мөн бусад улсад бооцоот тааврыг ихэвчлэн спортын арга хэмжээний үеэр баг, тамирчдыг ялах, ялагдах тухайд зохион байгуулдаг практик тогтсон байгаа тул Монгол Улсад ч мөн бооцоот тааврыг спорттой холбогдуулан зохион байгуулбал спортын хөгжлийг дэмжих эерэг үр дагавартай гэж урьдчилан төсөөлж хуулийн төслийг боловсруулав.

Хуулийн төсөлд төрийн захиргааны төв байгууллага, холбогдох бусад байгууллагын саналыг авсан.

Түүнчлэн Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу 2022 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдөр хуулийн төслийг олон нийтэд танилцуулж, хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан бөгөөд Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны www.mojha.gov.mn албан ёсны цахим хуудаст байршуулан иргэд, олон нийт судалж, танилцан, санал өгөх боломжоор хангасан.

--oOo--